

субъектов (физических и юридических лиц) правоотношений, складывающихся в ходе осуществления административного судопроизводства. Указаны формы участия невластного субъекта в судебном административном процессе и его полномочия. Указано, что в административном суде должны рассматриваться претензии исключительно частных (невластных) субъектов правоотношений относительно нарушения или ограничения их прав и законных интересов субъектами публично-властных полномочий.

Ключевые слова: участник судебного административного процесса, правосубъектность, правовой статус, правовое положение, невластные субъекты, субъекты властных полномочий, истец, ответчик.

Summary

Sonyuk O. The participation's peculiarity of powerless subjects in legal administrative proceedings.

The offered classification of subjects of the administrative proceedings, depends on the feasibility of a public authority. The article deals with the legal provisions of the features of powerless subjects (individuals and businesses) relationships that are emerging in the course of administrative proceedings. Forms of participation are powerless entity in the judicial process and its administrative powers. Stated that the Administrative Court should be considered purely private claims (powerless) of the subjects of legal relations concerning the violation or restriction of their rights and legal interests of a public authority.

Key words: the participant in the judicial administrative process, legal personality, legal status, legal position, powerless subjects, subjects of powers, the plaintiff, the defendant.

Отримано 25.02.2013

УДК. 342.95 (477)

В. О. СПАСЕНКО

*Вікторія Олександрівна Спасенко, аспірант
Національного університету «Юридична академія
України імені Ярослава Мудрого»*

ДЕЯКІ ПИТАННЯ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ДЕРЖАВНОЇ РЕЄСТРАЦІЙНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ

Наприкінці 90-х років ХХ ст. було затверджено систему центральних органів виконавчої влади. Розвиток суспільних відносин і зміни, що відбуваються в них, зумовили потребу в удосконаленні цієї системи у напрямі оптимізації й реформування, правової забезпеченості та прийняття відповідних законів. Протягом останніх 20-ти років робилося декілька спроб перебудови системи органів управління, які, на жаль, так і не були доведені до логічного завершення. У зв'язку з цим виникла необхідність проведення комплексної адміністративної реформи, метою якої є модернізація управлінських відносин, створення ефективної системи забезпечення й захисту конституційних прав, свобод та законних інтересів фізичних і юридичних осіб.

За таких обставин провідним владним суб'єктом державного управління є органи виконавчої влади та їх посадові особи. Саме на них покладається основне навантаження щодо гарантування практичного забезпечення прав та свобод людини і громадянина. Отже, цілком логічно, що новітня адміністративна реформа почалась із реорганізації центральних органів виконавчої влади¹. До останніх належить і Державна реєстраційна служба України (далі – ДРС України), діяльність якої спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через Міністра юстиції України. Як слушно зауважує О. М. Бандурка, головна функція служб – надання державних послуг громадянам і юридичним особам. Виокремлення цієї функції має якісно покращити систему державного управління та створити сприятливі умови для подолання корупційної діяльності².

Необхідно зазначити, що окремі питання адміністративно-правового регулювання у сфері державної реєстрації були предметом наукових розробок як українських, так і зарубіжних учених, серед яких: М. П. Гурковський, О. Я. Пономарьова, С. В. Гринько, О. В. Кузьменко, О. М. Добров, Л. І. Митяєва, О. Б. Кравченко та ін. Проте, незважаючи на існуючі наукові праці, в яких висвітлюються різні аспекти державної реєстрації, чимало питань залишаються дискусійними, а зазначена проблематика є недостатньо дослідженою. Це стосується і нещодавно створеного центрального органу виконавчої влади – ДРС України. Підкреслимо, що в сучасному правовому полі ефективність функціонування цього органу залежить від досконалості й повноти його адміністративно-правового впорядкування.

Метою цієї статті є вивчення, аналіз та тлумачення змісту поняття «адміністративно-правове регулювання діяльності ДРС України».

Розпочинаючи розгляд категорії «адміністративно-правове регулювання діяльності ДРС України», зупинимося на її співвідношенні з такими поняттями, як «правове регулювання» й «адміністративно-правове регулювання» для встановлення сутнісних зв'язків та розкриття правової природи цих понять.

Серед науковців не склалося одностайного підходу щодо дефініції «правове регулювання». У юридичній енциклопедії воно (від лат. *regulare* – спрямовувати, впорядковувати) визначається як один із основних

засобів державного впливу на суспільні відносини з метою їх упорядкування в інтересах людини, суспільства і держави³. Зауважимо, що в теорії права під означеним терміном розуміють здійснюване державою за допомогою права і сукупності правових засобів упорядкування суспільних відносин, їх юридичне закріплення, охорону та розвиток⁴ або здійснюваний за допомогою юридичних засобів процес упорядкування суспільних відносин з метою забезпечення певної сукупності соціальних інтересів, які вимагають правового гарантування⁵. Є сенс погодитися з В. І. Теремецьким, який слушно зазначає, що правове регулювання є специфічною діяльністю, що є засобом упорядкування та регламентації суспільних відносин за допомогою норм права. В обґрунтування своєї позиції вчений підкреслює, що сутністю, основним завданням регулювання є впорядкування, налагодження механізму взаємодії між суб'єктами суспільних відносин⁶. Слушною із цього приводу вважаємо думку В. К. Колпакова стосовно того, що предмет правового регулювання будь-якої правової галузі становлять суспільні відносини, які нею регулюються⁷.

На наше переконання, найбільш точно віддзеркалює зв'язки між поняттями «правове регулювання» й «адміністративно-правове регулювання» позиція науковців, які інтерпретують останнє як різновид правового регулювання. Зазначені дві категорії з точки зору логіки співвідносяться як поняття родові й видові. Привертає увагу думка вчених, які зазначають, що під адміністративно-правовим регулюванням варто розуміти цілеспрямований вплив норм адміністративного права на суспільні відносини з метою забезпечення за допомогою адміністративно-правових заходів прав, свобод і публічних законних інтересів фізичних та юридичних осіб, нормального функціонування громадянського суспільства й держави⁸. Цілком правильною вважається позиція В. І. Теремецького, що адміністративно-правове регулювання, як кожна соціальна категорія, має відповідні ознаки, що вирізняють його з-поміж інших видів регулювання. Він переконує, що адміністративно-правове регулювання становить собою: а) дію (вплив) держави на суспільні відносини, що виникають між їх суб'єктами; б) здійснюється за допомогою відповідних правових засобів, сукупність яких утворює механізм адміністративно-правового регулювання; в) має на меті упорядкування державно-владних відносин; г) встановлює юридичні права та обов'язки учасників адміністративно-правових відносин, що упорядковуються⁹. Слід погодитися з тими адміністративістами, які стверджують, що механізм адміністративно-правового регулювання утворює система адміністративно-правових засобів (елементів), за допомогою яких здійснюється правове регулювання та впорядкування суспільних відносин у сфері управління. До структури цього механізму насамперед входять норми адміністративного права, акти їх тлумачення та акти їх реалізації, а також адміністративно-правові відносини¹⁰. Аналогічним є погляд С. В. Ківалова, який зазначає, що обов'язковим елементом механізму адміністративно-правового регулювання виступають адміністративно-правові норми, тобто правила поведінки, які встановлюються чи санкціонуються державою і є обов'язковими для виконання¹¹.

На підставі викладеного, для конкретизації визначення адміністративно-правового регулювання діяльності ДРС України треба дослідити сутність її адміністративно-правових засад діяльності, під якими, на нашу думку, можна розуміти вихідні принципи та положення, що виступають підґрунтям правового статусу й організації функціонування цього органу в системі органів виконавчої влади і згідно з якими реалізуються правові норми у сфері державної реєстрації.

Зазначимо, що ці принципи та положення знаходять своє відображення у нормативно-правових актах різної юридичної сили. Так, коли йдеться про їх сукупність, у юридичній літературі оперують терміном «система законодавства». Особливістю цього поняття (категорії) є його використання для позначення певних сукупностей, не завжди однакових за формою і рівнем юридичної сили нормативно-правових актів, які приймаються різними органами держави, посадовими особами, самоврядними організаціями¹². У цьому аспекті звернімо увагу на рішення Конституційного Суду України, у якому термін «законодавство» тлумачиться як поняття, яким охоплюються закони України, чинні міжнародні договори України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, а також постанови Верховної Ради України, укази Президента України, декрети і постанови Кабінету Міністрів України, прийняті в межах їх повноважень та відповідно до Конституції України і законів України¹³.

Зважаючи на наведені міркування, можемо стверджувати, що адміністративно-правову основу діяльності ДРС України становить система адміністративно-правових норм, що регламентують відносини у сфері державної реєстрації. До цієї системи належать Конституція та закони України, акти Президента України та Кабінету Міністрів України, накази Міністерства юстиції України та інші акти законодавства України, доручення глави держави й Міністра юстиції України.

Конституція України містить основні положення й норми-принципи, що визначають засади діяльності органів державної влади, в тому числі й виконавчої, до яких входить і ДРС України. Приміром, у ст. 6 Основного Закону вказано, що органи законодавчої, виконавчої та судової влади здійснюють свої повноваження у встановлених цією Конституцією межах і відповідно до законів України. А ст. 19 передбачає, що органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, передбачені Конституцією та законами України¹⁴. Аналіз указаних норм показує, що для всіх суб'єктів владних повноважень (у тому числі й для ДРС України) є обов'язковим спеціально дозволений тип правового регулювання, який у теорії права сформульовано наступним чином: «Заборонено все, крім того, що дозволено»¹⁵.

Окрім того, існує низка законів, які впорядковують функціонування цього органу за різними напрямками, наприклад, Закони України «Про державну реєстрацію актів цивільного стану»¹⁶; «Про державну реєст-

рацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень»¹⁷, «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців»¹⁸ та ін.

До правових актів, що являють собою засади діяльності ДРС України, належать Укази Президента України, зокрема, «Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади»¹⁹, «Про затвердження Положення про Державну реєстраційну службу України»²⁰ та ін.

Окрему групу актів, що регламентують діяльність ДРС України, становлять акти Кабінету Міністрів України – постанови і розпорядження (приміром, його Постанова «Деякі питання Державної реєстраційної служби»²¹).

У системі правових приписів стосовно впорядкування відносин у цій царині відіграють важливу роль і накази Міністерства юстиції України, зокрема, «Про затвердження переліку реєстраційних служб територіальних органів юстиції»²²; «Про затвердження положень про територіальні органи Міністерства юстиції України»²³ та ін.

Особливу увагу слід звернути на міжнародні документи, що є основоположними засадами діяльності ДРС України. Так, регулювання відносин у сфері державної реєстрації неможливо уявити без застосування норм Загальної декларації прав людини²⁴, Міжнародного пакту про громадянські і політичні права²⁵, Конвенції Ради Європи про захист прав людини і основоположних свобод²⁶, Конвенції Міжнародної організації праці про свободу асоціації та захист права на організацію²⁷ та ін.

Важливою щодо діяльності ДРС України вважається також практика Європейського суду з прав людини, яка відповідно до ст. 17 Закону України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини», є джерелом права в нашій державі²⁸ (наприклад, рішення Європейського суду з прав людини у справі № 40269/02 «Корецький та інші проти України»²⁹).

У контексті наведених вище норм вітчизняного й міжнародного законодавства не викликає сумнівів той факт, що сьогодні бракує закону, який чітко визначив би загальні положення щодо діяльності ДРС України, а адміністративно-правове регулювання функціонування останньої вимагає подальшого впорядкування, систематизації й усунення прогалин. Отже, ДРС України як головний орган у системі центральних органів виконавчої влади з питань реалізації державної політики у сферах державної реєстрації актів цивільного стану, державної реєстрації речових прав на нерухоме майно, державної реєстрації юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців, реєстрації (легалізації) об'єднань громадян, інших громадських формувань, статутів фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування, якщо їх реєстрація передбачена законами, статуту територіальної громади міста Києва, друкованих засобів масової інформації та інформаційних агентств як суб'єктів інформаційної діяльності потребує вдосконалення законодавчого регулювання своєї діяльності. Ось чому вбачаємо за доцільне розробити спеціальний закон з метою чіткого визначення адміністративно-правового статусу ДРС України, правових засад її організації, окреслення основних завдань і функцій, а також заходів щодо правового й соціального захисту її особового складу.

Проаналізувавши висловлені в наукових юридичних джерелах дефініції і з урахуванням викладеного, пропонуємо під адміністративно-правовим регулюванням діяльності ДРС України розуміти процес упорядкування за допомогою правових норм відносин, що виникають з приводу створення та організації діяльності ДРС України і реєстраційних служб територіальних органів юстиції, а також відносин між ДРС України, цими службами та фізичними і юридичними особами, які до них звертаються, з метою забезпечення своїх прав, свобод і законних інтересів.

¹ Бандурка О. Реформа системи органів виконавчої влади / О. Бандурка // Вісник національної академії прокуратури України. – 2011. – № 1. – С. 12–17. – С. 12, 13.

² Там само. – С. 16.

³ Юридична енциклопедія. – [У 6-ти т.] / [ред. кол. Ю. С. Шемшученко (голова редкол.) та ін.]. – К.: Енциклопедія, 2003. – Т. 5: П-С. – 736 с. – С. 40.

⁴ Скакун О. Ф. Теорія держави і права: підруч. / О. Ф. Скакун; пер. з рос. – Х.: Консум, 2001. – 656 с. – С. 488.

⁵ Загальна теорія держави і права: підруч. [для студ. юрид. вищ. навч. закл.] / М. В. Цвік, О. В. Петришин, Л. В. Авраменко та ін. – Х.: Право, 2009. – 584 с. – С. 207, 208.

⁶ Теремецький В. І. Поняття адміністративно-правового регулювання у сфері оподаткування / В. І. Теремецький // Держава та регіони. Серія «Право». – 2012. – № 1 (35). – С. 50–54. – С. 51.

⁷ Адміністративне право України: підручник за заг. ред. В. К. Колпакова. – К.: Юрінком Інтер, 1999. – 736 с. – С. 53

⁸ Адміністративне право України: основні категорії та поняття: навч. посіб. [В. І. Загуменник, В. В. Мусієнко, В. В. Проценко; за заг. ред. О. Х. Юлдашева]. – Бендери; К.: Поліграфіст, 2010. – 512 с. – С. 88, 89.

⁹ Теремецький В. І. Вказана праця. – С. 52.

¹⁰ Адміністративне право України: основні категорії та поняття: навч. посіб. [В. І. Загуменник, В. В. Мусієнко, В. В. Проценко; за заг. ред. О. Х. Юлдашева]. – Бендери; К.: Поліграфіст, 2010. – 512 с. – С. 51.

¹¹ Адміністративне право України: підруч. / За заг. ред. С. В. Ківалова. – О.: Юрид. л-ра, 2003. – 896 с. – С. 14.

¹² Загальна теорія держави і права: підруч. [для студ. юрид. вищ. навч. закл.] / М. В. Цвік, О. В. Петришин, Л. В. Авраменко та ін. – Х.: Право, 2009. – 584 с. – С. 261.

¹³ Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним зверненням Київської міської ради професійних спілок щодо офіційного тлумачення частини третьої статті 21 Кодексу законів про працю України (справа про тлумачення терміна «законодавство»): від 09.07.1998 р., № 12-рп/98 // Офіційний вісник України. – 1998. – № 32. – стор. 59.

¹⁴ Конституція України : Закон України від 28.06.1996 р., № 254к/96-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.

¹⁵ Загальна теорія держави і права: підруч. [для студ. юрид. вищ. навч. закл.] / М. В. Цвік, О. В. Петришин, Л. В. Авраменко та ін. – Х. : Право, 2009. – 584 с. – С. 216.

¹⁶ Про державну реєстрацію актів цивільного стану : Закон України від 01.07.2010 р., № 2398-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2010. – № 38. – Ст. 509.

¹⁷ Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень : Закон України від 01.07.2004 р., № 1952-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2004. – № 46. – Ст. 555.

¹⁸ Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців : Закон України від 15.05.2003 р., № 755-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 31. – Ст. 263.

¹⁹ Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади : указ Президента України від 09.12.2010 р., № 1085/2010 [Електрон. ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1085/2010>

²⁰ Про затвердження Положення про державну реєстраційну службу : указ Президента України від 06.04.2011 р., № 401 [Електрон. ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/401/2011>

²¹ Деякі питання Державної реєстраційної служби : пост. КМУ від 13.07.2011 р., № 816 // Офіційний вісник України. – 2011. – Ст. 2356.

²² Про затвердження переліку реєстраційних служб територіальних органів юстиції : наказ М-ва юстиції України від 02.02.2012 р., № 198/5 [Електрон. ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/v0198323-12>

²³ Про затвердження положень про територіальні органи Міністерства юстиції України : наказ М-ва юстиції України від 23.06.2011 р., № 1707/5 [Електрон. ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z0759-11>

²⁴ Загальна декларація прав людини від 10.12.1948 р. // Офіційний вісник України. – 2008. – № 93. – Ст. 3103.

²⁵ Міжнародний пакт про громадянські і політичні права від 16.12.1966 р. [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_043

²⁶ Конвенція Ради Європи про захист прав людини і основоположних свобод від 04.11.1950 р. // Офіц. вісн. України. – 1998. – № 13/32. – стор. 270.

²⁷ Конвенція про свободу асоціації та захист права на організацію від 09.07.1948 р. [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/993_125

²⁸ Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини : Закон України від 23.02.2006 р., № 3477-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2006. – № 30. – Ст. 260.

²⁹ Справа «Корецький та інші проти України» : Рішення Євросуду з прав людини по справі № 40269/02. [Електрон. ресурс]. – Режим доступу : http://zakon.nau.ua/doc/?code=974_446

Резюме

Спасенко В. О. Деякі питання адміністративно-правового регулювання діяльності державної реєстраційної служби України.

У статті здійснено аналіз підходів до розуміння понять «правове регулювання» й «адміністративно-правове регулювання». Встановлено зв'язки між вказаними категоріями. Розглянуто механізм адміністративно-правового регулювання в загальному вигляді. Висвітлено ознаки адміністративно-правового регулювання. Для конкретизації визначення адміністративно-правового регулювання діяльності Державної реєстраційної служби України досліджено конструкцію адміністративно-правових засад її діяльності. На підставі аналізу сучасної нормативно-правової бази окреслено правові основи функціонування Державної реєстраційної служби України. Сформульовано авторське визначення адміністративно-правового регулювання діяльності вказаного органу.

Ключові слова: правове регулювання, адміністративно-правове регулювання, механізм адміністративно-правового регулювання, адміністративно-правові засади діяльності Державної реєстраційної служби України, адміністративно-правове регулювання діяльності Державної реєстраційної служби України.

Резюме

Спасенко В. А. Некоторые вопросы административно-правового регулирования деятельности государственной регистрационной службы Украины.

В статье осуществлен анализ подходов к пониманию понятий «правовое регулирование» и «административно-правовое регулирование». Установлены связи между указанными категориями. Рассмотрен механизм административно-правового регулирования в общем виде. Освещены признаки административно-правового регулирования. Для конкретизации определения административно-правового регулирования деятельности Государственной регистрационной службы Украины исследовано конструкцию административно-правовых основ ее деятельности. На основании анализа современной нормативно-правовой базы очерчено правовые основы функционирования Государственной регистрационной службы Украины. Сформулировано авторское определение административно-правового регулирования деятельности указанного органа.

Ключевые слова: правовое регулирование, административно-правовое регулирование, механизм административно-правового регулирования, административно-правовые основы деятельности Государственной регистрационной службы Украины, административно-правовое регулирование деятельности Государственной регистрационной службы Украины.

Summary

Spasenko V. Some issues of the administrative-legal regulation of activities of the State registration service of Ukraine.

The approaches to understanding of the concepts of “the legal regulation” and “the administrative-legal regulation” were analyzed in this article. The connections between these categories were established. The mechanism of the administrative-legal regulation was reviewed in general terms. The signs of the administrative-legal regulation were elucidated. The construction of «the administrative-legal principles of activities of the State Registration Service of Ukraine» was studied in order to specify the definition of the

administrative-legal regulation of the State Registration Service of Ukraine. The legal basis of the functioning of the State Registration Service of Ukraine were outlined on the ground of the analysis of modern normative-legal basis. The author's definition of the administrative-legal regulation of activities of the State Registration Service of Ukraine was formulated.

Key words: the legal regulation, the administrative-legal regulation, the mechanism of the administrative-legal regulation, the administrative-legal principles of activities of the State Registration Service of Ukraine, the administrative-legal regulation of activities of the State Registration Service of Ukraine.

Отримано 20.02.2013

УДК 347.73:336.22:332.12

О. С. ШУТОВА

Ольга Сергіївна Шутова, аспірант Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого»

ВІЛЬНІ ЕКОНОМІЧНІ ЗОНИ ЯК РІЗНОВИД ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ПОДАТКОВИХ ЗВІЛЬНЕНЬ

Територіальні податкові звільнення є потужним механізмом управління соціально-економічним розвитком регіону та стимулювання господарської активності й підприємницької ініціативи, який знаходить своє практичне уособлення в функціонуванні вільних економічних зон. Рівномірного розвитку економіки всіх без винятку регіонів будь-якої держави досягти неможливо з огляду на їх різні стартові можливості та історичний процес становлення системи господарських відносин. Тому держава в процесі формування та реалізації регіональних програм мусить застосовувати низку ринкових інструментів, за допомогою яких можна створити потужну регіональну економіку на тій чи іншій території. Одним з таких інструментів безумовно є створення вільних економічних зон (далі – ВЕЗ). Їх функціонування пов'язується також з лібералізацією й активізацією зовнішньоекономічної діяльності. Економіка вільних економічних зон має високий ступінь відкритості зовнішньому світу, а митний, податковий та інвестиційний режим сприятливий для зовнішніх і внутрішніх інвестицій.

Тому можна цілком обґрунтовано стверджувати, що вільні економічні зони є не лише передумовою якісної трансформації економіки країни, виходу її на новий рівень розвитку, а й крім цього, їх функціонування в країні – необхідна передумова до розвитку інтеграційних процесів як субрегіонального та прикордонного характеру, так і загальноекономічного.

У науковій літературі не існує одностайного визначення поняття «вільна економічна зона». Але, на нашу думку, на увагу заслуговує низка визначень, запропонованих деякими вітчизняними вченими. Приєднуємося до позиції таких авторів, як С. В. Сідак, О. С. Чмир та О. Р. Зельдіна, які ввбачають вільну економічну зону у наступному. Так, С. В. Сідак під вільною економічною зоною розуміє територію, що володіє вигідним географічним положенням, наділена своїм політичним центром, більш пільговим режимом господарської діяльності порівняно із загальноприйнятим для даної держави¹.

Водночас О. С. Чмир вважає, що вільна економічна зона – це чітко визначена географічно територія держави, яка характеризується наявністю спеціальних стосовно іншої території країни режимів інвестування, оподаткування, митних режимів тощо, що обумовлюється її суспільно-економічними особливостями².

У розумінні О. Р. Зельдіної, вільна економічна зона – це частина території держави, на якій для інвесторів установлюються податкові, митні, фінансові пільги з метою залучення додаткових інвестиційних засобів для активізації виробничого, торгового, зовнішньоекономічного й іншого видів діяльності³.

Аналіз викладеного вище свідчить, що таке економіко-правове явище, як вільна економічна зона, жваво обговорюється багатьма науковцями, кожний з яких має власне уточнення та зауваження, навіть у визначенні цього поняття. Але варто погодитися, що основними та беззаперечними критеріями, що характеризують ВЕЗ, варто вважати визначену територію та різного роду пільги (митні, податкові, фінансові, господарські).

Крім цього, хотілося б додати, що вперше визначення вільної економічної зони знайшло своє відображення у Кіотській конвенції від 18 травня 1973 р., де зазначалося, що під нею (ВЕЗ) варто розуміти частину території держави, на якій завезені товари звичайно розглядаються як товари, що знаходяться за межами митної території стосовно права імпорту та відповідних податків і не піддаються звичайному митному контролю⁴. Однак це трактування визначення вільної економічної зони не зовсім вдале. ВЕЗ – це не просто податкові та митні пільги, це особливий режим господарювання та певного роду сприятливий інвестиційний клімат на визначеній території, який відповідає основній меті її створення та функціонування.

Світова практика функціонування вільних економічних зон є досить усталеною і термін ВЕЗ досить розповсюджений. Щоправда українським законодавством акцент все ж таки робиться на терміні «спеціаль-